

alsnog een verklaring aflegge, waarbij hij zich aan de sub 2o, nitsproken beslissing conformeerde.

C. Aangaande de bezwaren ingebracht inzake de lezingen over het boek Job.

dat, daar de floor br. A. van Kooten aan Dr. Geelkerken ten laaste gelede voorstelling inzake het boek Job door Dr. Geelkerken als onjuist is afgewezen, in deze aanklacht geen genoegzame grond ligt, om daarop eenige uitspraak betreffende Dr. Geelkerken's confessioneel standpunt te baseren.

D. Aangaande de redactie van de Overtoomsche Kerkhede.

1o. dat de recensie van Dr. Oberman's boek „Was ons hart niet brandende in ons?“ en het opnemen van Ethische meditaties, gelijk door Dr. Geelkerken geplaatst zijn, verwarrend moet werken op de geloofsvoorstellingen der gemeente o.a. ten opzichte van den persoon en het werk van den Christus Gods, en daarom in strijd is met de roeping van den Dienaar des Woords om te waken voor de zielen;

2o. dat een gunstige beoordeeling van het treurspel „Saul en David“, als door Dr. Geelkerken gegeven is, afbreuk moet doen aan den eerbied voor Gods Woord;

3o. dat het plaatsen van stukken als het versje „Opgeve van namen voor beroeping van een predikant“ en het artikel „De slang der Theologen“ den eerbied voor de waarheid Gods moet verzwakken en beeluit;

A. opdat voldaan worde aan het sub B 4o genoemde 1o aan Dr. Geelkerken de volgende verklaring ter onderteekening voor te leggen:

Ondergeteekende, kennis genomen hebbende van de uitspraak der Synode:

„dat de boom der kennis des goeds en des kwaads, de slang en haar spreken en de boom des levens naar de klaarlijklijke bedoeling van het Schriftverhaal van Gen. 2 en 3 in eigenlijken of letterlijken zin zijn op te vatten en dus zinniglijk waarneembare werkelijkheden waren;

en dat derhalve de meening van Dr. Geelkerken, als zou men disputabel kunnen stellen, of deze zaken en feiten zinniglijk waarneembare werkelijkheden waren, zonder met het in art. 4 en 5 der Nederl. Geloofsbelijdenis beleden gezag der Heilige Schrift in strijd te komen, moet worden afgewezen;“

verklaart zich aan deze beslissing te conformeren en het Schriftverhaal van Gen. 2 en 3 naar zijn in de uitspraak der Synode aangegeven zin zonder eenig voorbehoud te aanvaarden en ten grondslag te zullen leggen aan wat hij in dezen zal leeren;

2o. aan Dr. Geelkerken mede te deelen, dat zijne beslissing inzake de onderteekening dezer verklaring door haar binnen den tijd van 4 dagen wordt tegemoet gezien;

B. van al deze uitspraken en besluiten kennis te geven aan Dr. J. G. Geelkerken, den kerkerand van Amsterdam-Zuid, de Classis Amsterdam, de Particuliere Synode van Noord-Holland, en de bezwaarde broeders uit de kerk van Amsterdam-Zuid.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

„Om der waarheid wil“.

Voor dezen keer zal ik de ruimte, die me openstaat in de rubriek „Populair-wetenschappelijke schetsen“ voor het gewone doel ongebruikt laten. En in plaats daarvan een zaak aan de orde stellen, die reeds eerder hier ter sprake kwam. Ik heb het oog op de indertijd hier besproken „rectorale rede“ van den Heer Doe. J. J. v. d. Schuit te Apeldoorn, met den aankleef van dien.

De bestrijding, die ik van deze rede, eerst hier, en daarna in een brochure gaf, heeft den docent tot een wederwoord bewogen.

Gedeeltelijk is het in „De Wekker“ verschenen; gedeeltelijk in een andere brochure; gedeeltelijk in die heide.

Over wat deze met het geven van onderwijs belaste schrijver in „De Wekker“ heeft geschreven, zal ik, voorzover het niet in zijn brochure herdrukt is, niet veel zeggen. Wat hij heeft geschreven in „De Wekker“ van 8 Januari 1926 was zoo steunlijk en ook zoo slecht en ook zoo armoedig, dat ik ervan overtuigd ben, dat de docent zich er eens over schamen zal, indien het niet reeds zoover gekomen is. Men kan er niet alleen op toepassen, wat de Redactie in een Correspondentie in het nr. van 22 Jan. zegt: „de toon dende niet“, doch moet ook constateeren, dat er geen enkele heuse gedachte in lag.

Het verbaast daarbij een oogenblikke, dat een man, die zoo zich vergaten kon, nog een woord durft reppen over mijn „persoonlijke strijdwijze“, en over gebrek aan hoffelijkheid, etc. Zonder te spreken pro domo kan ik toch wel zeggen, dat het mij verbijdt heeft, dat verschillende recensenten opmerkten, dat de toon in mijn brochure goed bleef.

Intusschen, hierover geen woord meer; want aan deze dingen heeft niemand iets.

Enkele andere dingen zijn het, die we hier naar voren willen brengen.

Allermeest het feit, dat docent v. d. Schuit op mijn uitgebrachte kritiek zoo heel weinig antwoordt. Grootendeels laat hij wat ik schreef liggen en zet dan, met behulp van eenig overjarig koren uit de schuren van den kerkelijk-gereformeerden polemischen opstal, zijn lezers een maaltijd voor van zeer beperkte samenstelling. Hij licht het punt van de „sluimerende wedergeboorte“ uit het debat en wijdt daaraan verder zijn beschouwing.

Maar voor het overige laat hij zijn rectorale rede tamelijk wel onbeschermd.

Over de zeer vele citaten, die uit de werken van dr. Kuyper hem zijn voorgelegd — bewaart hij het stilzwijgen.

Over het feit, dat dr. Kuyper verschillende groepen van menschen — hij spreekt zelfs van „soorten“ — aanneemt, die ieder op eigen wijze de verhouding tusschen wedergeboorte en bekeering doorleven en ondergaan — bewaart hij het stilzwijgen. Toch is dat feit voor iemand, die in een wetenschappelijke rede iemands „richting“ bespreken wil, eenvoudig niet te ver-

Hoofdzak is dus, dat Dr. Geelkerken een verklaring behoort te onderteekenen, waarin hij van zijn gevoelen, welke de Synode heeft afgewezen, terugkomt.

Verzwakke de gemeente niet in haar gebed.

HEPP.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Beldt uw tijd.

Er is een oude volkswijsheid, die tegelijkertijd ook echt christelijke levensvisie kan genoemd worden. En deze volkswijsheid heeft steeds, bij elk volk, zich het beste geopenbaard daar, waar het leven krachtig was, en waar de levensuitingen gezond waren.

In een periode van verval van krachten evenwel gaat de levenswijsheid zinken. De oude man, die langzamerhand zijn krachten zich voelt ontglijden, begint weer te krijgen de houding van het kind, en kindsheid en kindscheid zijn dikwerf in openbaring sprekend gelijk. Cultuurouderdom brengt steeds mee, een terugkeeren tot de gebreken van den kinderleeftijd: onbedachtzaam de wijsheid niet achten.

Merkwaardig is het om te zien, hoe in onze dagen voor velen het zoo moeilijk schijnt te zijn den tijd te verbeiden. Oude volkswijsheid sprak het: beidt uw tijd. Maar in onze dagen moet dat iets anders. Niet rustig wachten, niet den tijd, waarop men spreken kan en spreken mag, verbieden, maar eenvoudig praten, wanneer en zoo jong als men er lust toe heeft.

Men wil al heel gauw groot zijn, en nergens schier vindt men nog dat rustige van het beiden van zijn tijd.

Dat is bij de opvoeding der kinderen dikwerf een kruis voor de ouders. Jonge menschen met allerlei kinderlijke begrippen komen zich opdringen met een opinie, waarom wijzen even lachen; maar voor de ouders van zulke kinderen geeft het meermalen groot verdriet.

Halfwassen vlieglijes meenen hun, natuurlijk steeds onrijpe, oordeel maar te mogen zeggen over de beste werken van de besten onzes volks. Het schijnt wel alsof er zijn, die niet wachten kunnen, geen dag en geen nacht, op het gewichtige moment, waarop hun naam in de krant voorkomt. Vooral het oogenblik, waarop er iets van hen wordt „opgenomen“ is buitengewoon belangrijk. Dan zal de wereld wel haast aan de radicale hervorming toe zijn!

Nu is dat verschijnsel van het vroeg-rijp-zijn —

doezelen, op straffe van het verwijt van onmethodische en onwetenschappelijke behandeling der gekozen stof.

Over het feit, dat docent v. d. S. zelf van al de beelden die dr. Kuyper gebruikte er maar één (de steengroeve) koos voor zijn kritiek, niettegenstaande de andere hem tot voorzichtigheid maanden in de uitwerking van het eerste — bewaart hij het stilzwijgen.

Over de klacht van geheel averechtich Schriftgebruik — bewaart hij het stilzwijgen.

En om geen ruimte te verspillen door te veel herhaling, constateeren wij nu maar in het kort, dat docent v. d. Schuit een diep stilzwijgen bewaart:

over het verschil tusschen „lichtpunt“ en „levensbeginsel“ in de ziel;

over de klacht, dat hij langs dr. Kuyper heenredeneert, als hij toont geen verschil te zien tusschen zielsvermogens en zelffuncties, aangezien hij het hoofd schudt over dr. Kuyper, wanneer hij meent, dat deze het had over zielsfuncties, terwijl in werkelijkheid dr. Kuyper het had over de daarachter liggende vermogens in de ziel;

over het feit, dat hij van de opvatting van dr. Kuyper inzake metanoia en epistroté een geheel verkeerde opinie tot tweemaal uitsprak (want wat de docent zelf bewoert of een ander, doet hier niets ter zake);

over mijn bewering, dat ook de opvatting, die doc. v. d. S. zelf heeft van de metanoia, hem in verscheiden, hem voorgelegde teksten, met geen mogelijkheid te handhaven zal blijken;

over het feit, dat hij zich op Bayneek beriep, terwijl die hem, naar ik trachtte aan te toonen, sterk tegensprekt, ook inzake de kwestie van Paulus' wedergeboorte;

over het feit, dat de man, die altijd (ook nu weer) fulmineert tegen een „filosofische“ behandeling van theologische kwesties (van de zijde der Neocalvinisten) in zijn eigen rede niet theologisch, maar psychologisch wilde redeneeren en argumenteeren;

over mijn bewering, dat wat hij dan nog uitraf voor psychologische gegevens met psychologie niets, niets te maken had;

over de bewering, door mij geuit, dat de docent zich ten onrechte op Jacobus 2 beroepen heeft;

en over veel andere dingen, die aan de orde kwamen in zijn rede en de bespreking ervan.

Dat spijt me wel wat docent v. d. Schuit heeft herhaaldelijk verzekerd, dat hij mij „van dienst zou zijn“. Maar de dienstverrichting is wel wat beperkt. Dat spijt me. Laat me maar zonder ironie spreken. Het spijt me niet om mijzelf, maar des te meer „om der waarheid wil“.

Nog op een ander punt wil ik de aandacht vestigen. Docent v. d. Schuit doet alle moeite, om te bewijzen, dat hij, strjdende tegen de „Kuyperiaansche of Neocalvinistische richting“ geen strijd voert tegen de Gereformeerde Kerken.

In een ander blad („De Bazuin“, alsook de „Soester Kerk“) heb ik reeds getracht aan te toonen, dat deze

een uitdrukking, die meestal beteekent: vroeg rijp meenen te zijn, maar in waarheid echt onrijp-onwijs-doen — welnu, dat verschijnsel van vroeg-rijp zijn is nog niet zoo erg, zoodanig verstandige menschen maar het onrijpe en het ongere in de verkondigde meeningen erkennen en herkennen. Dan doet het dwaze woord meestal niet zooveel kwaad. Dan hoort men het, glimlacht eens even, en gaat zijn gang. Ook is het niet erg, wanneer in bladen of tijdschriften, die uitgaan van jeugdorganisaties of studentenverenigingen er af en toe eens iemand aan het woord komt, te iets ongaars op tafel zet. Meestal wordt zulk een stuk wel genutraliseerd door andere bijdragen, die heel veel te genieten geven, en juist in den eigen kring van jonge menschen kan men elkaar heerlijk „er door halen“: ijer scherpt men met ijer.

Men begrijpt dus, dat we geen bezwaar hebben tegen de gelegenheden voor jonge menschen, om zich te uiten in eigen kring en in eigen blad, zoodat ieder weet, dat we te doen hebben met uitingen van jonge menschen.

Bovendien, het is goed, dat er lijn zij, ook in het leven van de organisaties van de jonge menschen, en door de wijzen en de beteren kan deze lijn op uitnemende wijze worden getrokken. En vooral van den studentenkring geldt het, dat juist in onzen tijd zelfbezinning noodig is.

Maar wel is er een ander verschijnsel, dat tot ernstige bedenking aanleiding geeft.

Dat is het feit, dat ons volk zou worden geleid en opgevoed door een pers, die voor een deel zou worden gevuld door mannen, die feitelijk nog weinig meer zijn dan baardeloze knapen. Ons volk vertrouwt zijn pers; terecht maakt ieder gereformeerde schrijver aanspraak op dat vertrouwen; maar wanneer het zoóver komt, dat men onrijpe jonge menschen toelaat te schrijven in kranten artikelen, die naar het oordeel van ieder, die „eenigszins ter zake kundig is“, onrijp en ongaar zijn, over dingen, die ver boven hun bevassing gaan, en vooral dingen, omtrent welke ze allerminst het eigen beginsel hebben zijn lichten, dan wordt het heel bedenkelijk. Vooral geldt dit, wanneer dan ook nog dat geschrijf zich aandient als een wijzen van nieuwe banen.

Blijkbaar is men in sommige kringen zoo door-drongen van zijn eigen gewicht, dat men niet wachten kan tot de eigen tijd daar is, omdat als vanzelf rijpe vruchten door het leven worden voortgebracht. Zoodat men de eigen onrijpe en wrange vruchten beter vindt, dan de gerijpte vrucht in een andere hof.

Maar indien dát het geval is, dan zou het uit pedagogisch oogpunt wel overweging verdienen

bewering ten eenenmale in strijd komt met de feiten. Ook de rede zelf weersprekt die „achterafte“ apologie. Op de door mij in genoemde bladen daarvoor aangevoerde gronden ga ik nu niet weer in. Alleen ben ik er zeker van, dat in de kringen der Chr. Geref. kerk deze nadrukkelijke verklaring van docent v. d. S. bevreemdende wekken zal en allerminst in dank zal worden aangenomen.

En dat is voorwaar geen wonder.

Als men de moeite neemt, na te gaan, hoe het Christelijk-Gereformeerde volk is opgevoed, ook door dezen voorganger, dan staat men met de handen in het haar, wanneer men een soort van verzoening moet vinden tusschen de bewering van een chr.-geref. woordvoerder: ik heb het wel tegen de Kuyperiaansche richting... en de andere verklaring uit denzelfden mond: ik heb het niet tegen de Geref. kerken.

Ja, de verwondering kent geen perk meer, als men zich herinnert, dat dit nu dezelfde man is, die indertijd („Na 25 Jaren“, 163) zoo maar precies wist, hoe hij de loketten in de Geref. kerken van opschriften moest voorzien. Hoor:

„Spurgeon verhaalt ergens, dat hij eens een advertentie las, waarin jassen te koop werden aangeboden, die men van twee zijden kon dragen.“

De lezer — dit in 't voorbijgaan — die zich de zaak eens indenken wil, doe geen moeite. Hij leze verder:

„Welnu, de voormannen in de Geref. kerken hebben in 1905 (synode Utrecht, S.) aan de weefstoel gezeten, en wonderlijk — zie wat vaardige handen en een vliegende geest vermogen — zij hebben de stof gevonden en kundig verwerkt voor den jas, waarmede de Geref. en Neo-Geref. richting, de man van '34, maar ook die van '86, tevreden is.“

Men weet het nu: de Kuyperiaansche richting is de Neocalvinistische richting. De Neocalvinistische richting is de Neo-gereformeerde richting. De Neo-gereformeerde richting is die van den man van '86...

En lees nu verder dit boekje van den docent. Lees „De Wekker“, jaargang, dien ge maar wilt, nummer, dat ge maar wilt. Lees de Chr. Geref. pers. Lees de recensies van zekeren X (ook „De Wekker“ heeft anonymi inzake deze rede). Lees de jongste uittalingen van collega's: docenten, curatoren, lector der Th. Sch. van Apeldoorn, denk aan de morphine-dagen van ds. G. Wisse, en ge hoort van alle kanten verzekeren, dat in de Geref. kerken de Kuyperiaansche richting overheerscht. Dat de man van '34 niets meer te vertellen heeft. Dat de geest in de Geref. kerken die van dr. Kuyper is. Dat de opvoeding, de kerkelijke praktijk, de preek, kortom, alles, uit Kuyper opgebouwd wordt. En bedenkt dan nog eens, dat hier de docent, gevraagd om te zeggen, wat hij verstaat onder de neocalvinistische richting, verklaart: maar tegen de geref. kerken heb ik het niet, o neen... Dan moet ge wel vragen: is u soms, evenals de Gereformeerde menschen, tot een Janus geworden?

Een Janus?

Ja, een Janus.

Want voor de poorte Jani schijnen heden gereformeerde en christelijk-gereformeerde elkaar te vinden.

in den vervolg- kers aan so medewerker- waarin ze dan over ee stel u voor gever kon a vier jongste Doch sch Het wil r moeten mee- tijd, om de van leiders- voor de jem En wanne in zich voe ons volk is dat er zijn wacht, — o vrienden, wa ns reeds u later herouw laat de kos- niet, nog w onzen tijd. heeft wel ro zullen we d den lief zij- Niet maar e ook een ha En dan a Er zijn v waarin echt staat.

De ordene voor rekeni een beginse

Laten we

Laten we

Want and dat we wat

dingen.

En bij de

Maar bij

heilige vo

Dankbaar.

De verga den week te wijs besluit.

Men weet het vraagst neepskenze.

Gelukkig

Janus, zegt prototype. Le

„De oudl godheid wa Kerken gel partijen hi ben geveve

U begrijpt, selen“, waaro truchthaar is

Maar als d der gereform geen turen ni

Ik zie kans mispraken bij Kuyperiaanse overheerscht.

natuurlijk het Kuyperiaanse Geref. kerken

In 1919 sch roepen: „I wedergeboorte gelaten, en al

de kerk praktijk een

Maar in 19 wie hij bedoel schu richting“

stig nadenken ons onderwei de Kuyperiaa sionele richt welen IN de hebben“

Met andere pen van de m wassen neus

Zelfs schijn in 1919 liet zereformeerde beden, 7 jaar nog al gant.

Janus, Ja, En twee neuz

En dan sta ter“ X de res die Geref. ker heeft. En vo aanvullingsbr hem gunstig mannen prijs de Dalem, di veroordeeld o roenact in , calvinistische

Een opinie w door den gers Begrijpt U

Ik niet.